

ΛΟΓΟΣ

Ο ήρωας παρακολουθούσε μια εκπομπή όπου υπήρχε σύγκρουση απόψεων και ένα πανδαιμόνιο αντεγκλήσεων. Σταμάτησε τον ήχο της τηλεόρασης και έβλεπε τους ανθρώπους να κάνουν διάφορες κινήσεις και τα πρόσωπά τους να αλλάζουν εκφράσεις βουβά. Αυτό ήταν ενδιαφέρον για τη μελέτη των ανθρώπινων εκφράσεων, αλλά σε λίγο έγινε βαρετό. Αν δεν μπορείς να ακούσεις τι λέει κάποιος, δεν μπορείς να παρακολουθήσεις τη σκέψη του και δεν παράγεις με τη σειρά σου σκέψεις για το συγκεκριμένο ζήτημα, αφού χρειάζεται πάντα ένα έναυσμα για να σκεφτούμε. Και με αφορμή αυτό, ο ήρωας άρχισε να σκέφτεται για το λόγο.

«Έν αρχή ήν ο λόγος». Ο λόγος προϋπήρχε της δημιουργίας. Τι είναι ο λόγος; Για τον άνθρωπο είναι η μορφοποίηση της σκέψης μέσω του ήχου. Σκέπτομαι και αυτό που σκέπτομαι παίρνει «σάρκα και οστά» ηχητικά, αποκτά υπόσταση και μεταφέρεται σε άλλους ανθρώπους. Η ομιλία είναι μια μορφή δημιουργίας.

Μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι και κατά τη δημιουργία των συμπάντων, του κόσμου όπως τον γνωρίζουμε, προϋπήρξε κάποιος ήχος; Οι μυστικιστές λένε ότι ο ήχος που δημιούργησε τον κόσμο είναι ένας φθόγγος τον οποίο εκφωνούν κατά το διαλογισμό, το ΩΜ. Οι επιστήμονες λένε ότι υπάρχει ακόμη στο Σύμπαν ο ήχος της

μεγάλης έκρηξης. Επίσης, υπάρχει ο ήχος από τις περιστροφές των ουράνιων σωμάτων, ο ήχος του ηλιακού ανέμου. Δεν ακούγονται, γιατί ο ήχος δε μεταφέρεται σε αυτό που θεωρούμε κενό.

Λόγος, στα Μαθηματικά, είναι το πηλίκο δύο ομοειδών μεγεθών που εκφράζεται σαν καθαρός αριθμός. Υπάρχουν στη φύση κάποιοι χαρακτηριστικοί λόγοι. Ένας από αυτούς είναι ο λόγος της περιμέτρου ενός κύκλου προς την διάμετρό του, ο γνωστός αριθμός $\pi = 3,14159\dots$ Είναι ένας αριθμός με άπειρα δεκαδικά ψηφία που δεν επινοήθηκε από τον άνθρωπο, αλλά υπήρχε σε κάθε περίμετρο κύκλου και απλά ανακαλύφθηκε. Άλλος σημαντικός λόγος είναι ο αριθμός $\Phi = 1,61803\dots$ Ο αριθμός αυτός, που λέγεται «αριθμός της χρυσής τομής», υπάρχει σε διάφορα έργα τέχνης, έχει χρησιμοποιηθεί στην κατασκευή του Παρθενώνα και σαν αρχιτεκτονική διάσταση στις πυραμίδες της Αιγύπτου. Επίσης ο ίδιος αριθμός, κατά προσέγγιση, είναι ο λόγος του ύψους ενός ανθρώπου προς την απόσταση του αφαλού του από την άκρη των ποδιών του. Όσο πιο κοντά στον αριθμό Φ βρίσκεται ο λόγος αυτός, τόσο πιο ιδανικές θεωρούνται οι αναλογίες που έχει ο άνθρωπος.

Αυτοί οι δύο λόγοι είναι άρρητοι αριθμοί, δηλαδή αριθμοί δεκαδικοί που δεν μπορούν να γραφούν σαν κλάσμα. Έχουν απασχολήσει τους επιστήμονες πάρα πολύ από την εποχή των αρχαίων Ελλήνων μαθηματικών μέχρι σήμερα, γιατί θεωρείται ότι είναι αριθμοί-κλειδιά για την κατανόηση του κόσμου. Υπάρχουν στην κατασκευή του κόσμου, ανεξάρτητα από το αν υπάρχουν έλλογα όντα για να τους ανακαλύψουν ή όχι. Εδώ, μπορεί κανείς να σκεφτεί εκείνο που έλεγαν οι Πυθαγόρειοι, ότι

η ουσία του κόσμου είναι οι αριθμοί. Βέβαια, οι Πυθαγόρειοι πίστευαν ότι οι αριθμοί από τους οποίους αποτελείται ο κόσμος είναι ρητοί αριθμοί και η ανακάλυψη του πρώτου άρρητου αριθμού από αυτούς, έφερε μεγάλες ταραχές στους κόλπους τους. Όμως, οι αριθμοί π και Φ είναι άρρητοι στο δεκαδικό σύστημα αριθμών το οποίο έχουμε υιοθετήσει για να μετράμε. Κανείς δεν έχει ερευνήσει την πιθανότητα οι αριθμοί αυτοί να είναι ρητοί ή και ακέραιοι σε ένα άλλο σύστημα μέτρησης. Η αρχαία ελληνική γλώσσα είναι γλώσσα με δομή καθαρά μαθηματική, όπως λένε οι γλωσσολόγοι. Επίσης, οι λέξεις όριζαν πολύ προσεκτικά τα νοήματα. Δεν είναι τυχαίο, λοιπόν, ότι δόθηκε το όνομα λόγος στο πηλίκο των ομοειδών μεγεθών, ενώ λόγος ήταν η ηχητική εκφορά των σκέψεων.

Ο άνθρωπος είναι το μοναδικό ον στον πλανήτη που εκφέρει λόγο. Ο εγκέφαλός του έχει τη δυνατότητα παραγωγής σκέψης αλλά και παραγωγής λόγου, δηλαδή μορφοποίησης της σκέψης του. Πρόκειται για μια μορφή δημιουργίας που είναι πολύ σημαντική, αλλά επειδή είναι έμφυτη στον άνθρωπο και δεν κοπιάζει γι' αυτήν, περνάει απαρατήρητη. Παρατηρούμε με προσοχή όσα φτιάχνουν τα χέρια μας, αλλά δε δίνουμε την ίδια προσοχή σε όσα λέει το στόμα μας. Όπως με τα χέρια φτιάχνουμε αντικείμενα όμορφα ή άσχημα ή και έργα τέχνης, έτσι και ο λόγος μας μπορεί να είναι όμορφος, άσχημος ή έργο τέχνης. Ο λόγος μας μπορεί να παρηγορήσει, μπορεί να ενθαρρύνει, να δώσει αισιοδοξία και δύναμη. Μπορεί όμως και να απογοητεύσει, να εξουθενώσει, να κάνει τον άλλον να νιώσει πολύ άσχημα. Λέγεται συχνά ότι ο λόγος είναι ένα εργαλείο που ο άνθρωπος πρέπει

να μάθει να χειρίζεται σωστά. Είναι πέρα και από εργαλείο, είναι εξωτερίκευση των εσωτερικών μας διεργασιών. Ο λόγος μας αντανακλά τη συναισθηματική μας κατάσταση, τη νοητική μας διαύγεια ή μη, το πόσο έχουμε δουλέψει με τον εαυτό μας για να τον καταλάβουμε και να τον βελτιώσουμε. Όπως η παιδεία φαίνεται στον τρόπο που μιλάει κανείς, έτσι και η εσωτερική καλλιέργεια, που δεν έχει σχέση με τη μόρφωση, φαίνεται στον τρόπο που εκφέρει το λόγο.

Ο ήρωας συνειδητοποίησε πόσο λίγη καλλιέργεια είχαν όλοι αυτοί που έβγαιναν σε εκπομπές και μιλούσαν έντονα και απέπνεαν εγωισμό. Ο λόγος τους έδειχνε την ανάγκη επιβεβαίωσης που είχαν, την ανάγκη τους να επιβληθούν στον συνομιλητή τους. Και ο ίδιος είχε πολλές φορές εμπλακεί σε τέτοιες συζητήσεις, όπου ο καθένας μιλούσε χωρίς να ακούει τι λέει ο άλλος, παρά μόνο επιφανειακά. Ίσως θα έπρεπε να μαθαίνουμε στα σχολεία όχι πώς θα αναπτύσσουμε τα επιχειρήματά μας, αλλά πώς θα ακούμε τους άλλους, πώς θα καταλαβαίνουμε τις ανάγκες τους και θα χρησιμοποιούμε ανάλογα το λόγο μας, ώστε να ανταποκριθούμε σε αυτές. Αν μπορείς να πεις στον άλλον κάτι όμορφο, κάτι που θα τον κάνει να νιώσει καλά, ο λόγος είναι «χρυσή τομή», είναι η ουσία του κόσμου. Ο ήρωας αποφάσισε να μην το ξεχνάει αυτό.